

ביטוח אמהות

ביטוח אימהות נמנה עם חמשת ענפי הביטוח הראשונים של חוק הביטוח הלאומי, ובמסגרתו משולמים גמלאות שונות ליולדת ומענק אשפוז לבית החולים.

מענק אשפוז

מענק אשפוז נועד לממן את הוצאות הלידה והאשפוז של היולדת והיילוד והוא משולם במישרין לבית החולים. סכום המענק מתעדכן בחודש ינואר מדי שנה, על פי הנוסחה בחוק (לוח ב' 1) ובכל עת שמשרד הבריאות משנה את מחירו של יום אשפוז כללי – באותו שיעור. העדכון נעשה בכפוף להחלטת הממשלה במסגרת חוק ההסדרים. בלידת פג משולם מענק בשיעור מוגדל ובלידה בחו"ל המענק משולם ליולדת במישרין, לאחר שהגישה תביעה.

ב-1995, כשהוחל חוק ביטוח בריאות ממלכתי, היה אשפוזם של יולדות ויילודים, לרבות פגים, כלול בסל שירותי הבריאות שנקבע בחוק, והוא מומן בידי הביטוח הלאומי מסכומי הגבייה לענף אימהות, אך לא שולם באמצעותו. מינואר 1997 שב המוסד לשלם את המענק במישרין לבית החולים. מ-2016 המענקים ממומנים מתקציב האוצר, אך התשלום בפועל לבתי החולים נעשה בידי הביטוח הלאומי.

מענק לידה

מענק לידה נועד לרכישת ציוד ראשוני ליילוד, והוא משולם במישרין ליולדת, לרבות עובדות זרות השוהות בארץ עם היתר. גובה המענק 20% מהסכום הבסיסי¹, בלידת תאומים מלוא סכום הבסיסי, ולכל ילד נוסף – עוד 50% מהסכום הבסיסי.

מיוני 2017 גם אישה היולדת בבית זכאית למענק לידה (התשלום מותנה במסירת תצהיר של מיילדת או רופא על נוכחותם בלידה, על התנהלות הלידה בהתאם להוראות משרד הבריאות בעניין לידות בית ועל העברת מידע ליולדת על עריכת בדיקות סקר יילודים וזיהוי מוקדם של מחלות). לאחר שמשרד הבריאות ערך את כל הבדיקות הדרושות, הוא מדווח במישרין לביטוח הלאומי על לידת בית, ואין צורך בהגשת תביעה.

דמי לידה

דמי לידה נועדו לפצות יולדת עובדת על אובדן שכרה במהלך חופשת הלידה שהיא חייבת לקחת על פי חוק עבודת נשים. לדמי לידה זכאית יולדת עובדת – שכירה, עצמאית או הנמצאת

1 סכום המענק ב-2023 – 1,923 ש"ח.

בהכשרה מקצועית, לרבות עובדות זרות השוהות בארץ כחוק – אשר בתקופה שקדמה ללידה שולמו בעבורה דמי ביטוח כנגד פרקי זמן הקבועים בחוק (**תקופת אכשרה**). מינואר 2017 דמי הלידה משולמים בעבור 8 או 15 שבועות בהתאם לתקופת האכשרה. עד מאי 2007 שולמו דמי לידה בעבור 6 או 12 שבועות, ועד סוף 2016 – ל-7 או 14 שבועות.

את דמי הלידה אפשר להתחיל לקבל לפני מועד הלידה המשוער, אך לכל היותר בעבור מחצית תקופת הזכאות. בתנאים מסוימים אפשר להאריך את חופשת הלידה בארבעה שבועות לכל היותר. מדמי הלידה מנוכים במקור מס הכנסה, דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות.

תקופת לידה והורות: באוגוסט 2016 השתנה המונח **חופשת לידה לתקופת לידה והורות**, כדי לתרום לתודעה של שוויון בין ההורים.

- **דמי לידה לשכירה:** מחושבים לפי השכר הממוצע ב-3 או 6 החודשים שלפני היום הקובע (יום הפסקת העבודה) – הגבוה בהם. דמי לידה ליום: מחושבים על ידי חלוקת מלוא ההכנסה בשלושת החודשים ב-90 או על ידי חלוקת מלוא ההכנסה בששת החודשים ב-180 (עד פברואר 2017 – הכנסתה היומית הממוצעת בשלושת החודשים לפני היום הקובע).
- **דמי לידה לעצמאית:** מחושבים לפי ההכנסה היומית הממוצעת בשלושת החודשים שלפני היום הקובע או שלושת החודשים המקבילים בשנה הקודמת – הגבוה בהם (עד אפריל 2016 – ההכנסה היומית הממוצעת בשלושת החודשים שלפני היום הקובע). כללים אלה והשינויים בהם חלים גם על חישוב דמי לידה לגבר.
- **דמי לידה לגבר:** בן זוג של יולדת זכאי במקומה לחופשה של 7-9 שבועות (אם היא זכאית ל-15 שבועות) או ל-7-14 ימים (אם היא זכאית ל-8 שבועות). בני הזוג רשאים לשהות בחופשה במקביל למשך שבוע ובלבד ששך ימי החופשה של שניהם לא יעלה על התקופה המרבית שהאישה זכאית לה לבדה. את השבוע המקביל יכול הגבר לקחת בכל זמן שהאישה בחופשה, וממנה מופחת השבוע האחרון.

הזכאות לחופשת לידה לגבר הוחלה ב-1998. עד מארס 2017 היה הזמן המינימלי 21 ימי חופשה, ומאפריל 2017 – שבעה ימים. מאפריל 2017 יכול גם גבר שבת זוגו זכאית למחצית התקופה לחלוק עימה את החופשה. מאוגוסט 2018 בני זוג בלידה רבת עוברים יכולים לשהות בחופשה מקבילה שבועיים משלושת השבועות הניתנים לכל ילד נוסף שנולד באותה לידה, וימי החופשה של בן הזוג מופחתים ממכסת הזכאות של האישה. זכאות זו מתווספת לזכאות של שבעה ימים במקביל בלידת ילד אחד.

תשלומים נוספים

- **גמלה לשמירת הריון:** משולמת לאישה עובדת, שבגלל סיבות רפואיות הקשורות להריון היא נאלצת להפסיק את עבודתה ל-30 יום לפחות ואינה מקבלת בעבורם תשלום ממעסיקה או מכל גורם אחר. תקופת האכשרה זהה לתקופת האכשרה לדמי הלידה, והסכום המרבי לתשלום הוא מלוא הסכום הבסיסי.
- **קצבת לידה:** משולמת למי שילדה בלידה אחת שלושה ילדים או יותר, שנשארו בחיים פרק זמן הקבוע בחוק, והיא משולמת מדי חודש במשך 20 חודשים. גובה הקצבה מחושב לפי

ביטוח אמהות

- הסכום הבסיסי, והיא גבוהה יותר ככל שמספר הילדים גדול יותר. הקצבה הולכת ופוחתת במהלך תקופת הזכאות.
- **הוצאות הסעה לבית חולים:** כל יולדת זכאית להסעה לבית החולים הקרוב למקום מגוריה.
  - **קצבה לאישה עם מוגבלות:** משולמת לאם עצמאית (יחידנית), שנקבעה לה דרגת אי-כושר השתכרות בשיעור 100% והיא אינה מסוגלת לטפל בילד. הקצבה משולמת למשך שלושה חודשים ושיעורה 30% מהשכר הממוצע. בן זוג של אישה עם מוגבלות זכאי לתגמול בגובה דמי לידה לגבר (ראו לעיל) למשך 15 שבועות (עד נובמבר 2018 – 14 שבועות).
  - **קצבה ותגמול בעת פטירת יולדת:** בן זוגה של יולדת שנפטרה בעת הלידה או בתוך שנה מיום הלידה זכאי לקצבה למשך 24 חודשים בעד כל יילוד שנולד באותה הלידה. שיעור הקצבה 30% מהשכר הממוצע (אם משולמת לילד קצבת שאירים או תלויים – ל-12 חודשים בלבד). אם בן הזוג הפסיק לעבוד כדי לטפל בתינוק, משולם לו למשך 14 שבועות תגמול מיוחד בגובה דמי הלידה. מדי שנה יש כעשרה מקרים כאלה.
  - **תשלום בעבור בדיקת מי שפיר:** משולם למבוטחת או לאשת מבוטח שמלאו לה 35 אך טרם מלאו לה 37, ושהיא אינה זכאית לבדיקה לפי תקנות בריאות העם. הביטוח הלאומי מעביר למשרד הבריאות תשלומים על בדיקות שנעשו בבתי חולים לפי תעריף שנקבע בהיתר להעלאת מחירי האשפוז לטיפולים אמבולטוריים.

מגמות עיקריות

מענק לידה

ב-2023 שולמו מענקי לידה ל-179,778 יולדות – ירידה של 0.9% לעומת 2022 (לוח 1). מספר הנשים בגיל הפוריות (15-44) עלה בין שתי השנים ב-1.6%, אך מספר המענקים בגין לידות לכל 1,000 נשים בגיל הפוריות ירד מ-90 ל-88. ב-2018 היה שיעור זה 96, וחוף מבשנת 2021 ניכרת ירידה הדרגתית לאורך השנים מאז. מגמת ירידה זו בשיעורי הפרייה (מספר הילדים לאישה) מאפיינת את המדינות החברות ב-OECD, ולאחרונה גם את ישראל². בדומה לשנים קודמות כ-98% ממענקי הלידה שולמו בגין לידת יחיד, 3,375 מן המענקים שולמו בעבור תאומים (37 פחות מב-2022), ו-73 בעבור לידת שלושה ילדים ויותר (4 פחות מב-2022).

2 לפי ה-OECD, ב-2020 היה שיעור הפרייה לאשה בישראל 2.90 וב-2021 3.00. בשנים 2005-2017 היתה עלייה מתונה (מ-2.84 ל-3.11) וב-2017-2020 ירידה (מ-3.11 ל-2.90). ראו נתוני הלמ"ס וה-OECD:

<https://data.oecd.org/pop/fertility-rates.htm>. https://www.cbs.gov.il/he/mediarelease/DocLib/2023/075/11_23_075b.pdf

לוח 1: מענקי לידה, 2019-2023

שנה	מספר מענקי הלידה	שינוי לעומת שנה קודמת (%)	מספר המענקים ללידת יחיד	מספר המענקים ללידה רבת עוברים	מספר המענקים ל-1,000 נשים בגיל הפוריות*
2019	181,445	-1.4	177,588	3,857	94
2020	177,833	-2.0	174,538	3,295	91
2021	183,154	3.0	179,671	3,483	93
2022	181,322	-1.0	177,833	3,489	90
2023	179,778	-0.9	176,330	3,448	88

בנות 15-44 במהלך השנה.

התפלגות מענקי הלידה לפי סניף הביטוח הלאומי דומה להתפלגות בשנים האחרונות. בסניפים ירושלים (כולל ירושלים צפון), באר שבע ורמלה, שבהם כ-30% מכלל הנשים בגיל הפוריות, שולמו כ-40% מהמענקים – 34,456, 20,619 ו-16,632 בהתאמה, וגם כ-38% מהמענקים בלידות מרובות עוברים: 603, 411 ו-280 בהתאמה. השיעורים הגבוהים ביותר של לידות מרובות עוברים היו בסניפים כרמיאל, נצרת, ירושלים צפון, נהריה וחדרה (2.3%-2.7% מהמענקים), והנמוכים ביותר בני ברק, ירושלים, רמלה ואשקלון (1.4%-1.7% מהמענקים).

שיעור מענקי הלידה ששולמו ב-2023 בעבור ילד שלישי ויותר במשפחה (בלידת יחיד) היה דומה לזה שב-2022 – כ-44%. כרבע מן המענקים שולמו בעבור ילד שני, וכ-30% בעבור ילד ראשון (לוח 2). גם מספר המענקים בגין לידות מרובות עוברים ושיעורם בכלל המענקים היה דומה ל-2022 – כ-3,500, ושיעורם היה כ-2.

לוח 2: מענקי לידה לפי מקומו של הילד במשפחה (אחוזים)*, 2019-2023

שנה	מספר מענקי הלידה	ילד ראשון	ילד שני	ילד שלישי ויותר	תאומים או יותר
2019	181,445	29	25	43	2
2020	177,833	29	25	44	2
2021	183,154	28	26	45	2
2022	181,322	29	25	44	2
2023	179,778	30	24	44	2

* הנתונים מעוגלים לנקודת האחוז הקרובה.

מענק אשפוז ותוספת לפג

ב-2023 שולמו 180,639 מענקי אשפוז (לוח 3) – ירידה של פחות מ-0.1% לעומת 2022 שבה שולמו 180,762 מענקים (לוח 3). כמעט מחצית מהמענקים (49.1%) שולמו לשישה בתי חולים: שערי צדק, הדסה (עין כרם והר הצופים), סורוקה, איכילוב-ליס, מעייני הישועה ושיבא. תוספת

ביטוח אמהות

לפגי' שולמה ב-2,355 מקרים – 8 יותר מב-2022. מספר הלידות שבהן שולמה תוספת אחת או יותר לפגים ירד מ-2,034 ל-2,006 ושיעורן בכלל המקרים היה 1.1%.

לוח 3: מענקי אנפוז לפי בית חולים, 2023

פגים	לידות עם פגים	מענקי אנפוז	בית חולים
194	168	20,715	שערי צדק
184	158	17,131	הדסה (עין כרם והר הצופים)
313	264	16,959	סורוקה
103	95	11,945	איכילוב-ליס
72	69	11,550	מעייני הישועה
224	181	10,480	שיבא
125	106	7,900	שמיר (אסף הרופא)
61	50	7,845	לניאדו
159	128	6,631	בילינסון
87	75	6,324	מאיר
50	44	6,148	אסותא אשדוד
69	61	5,073	העמק
70	59	4,612	וולפסון
33	30	4,511	קפלן
66	56	4,479	המרכז הרפואי לגליל (נהריה)
95	73	4,304	רמב"ם
73	66	4,072	הלל יפה
38	35	3,579	בני ציון
40	36	3,508	פוריה
50	44	3,333	ברזילי
23	21	3,134	כרמל
29	26	2,710	הסהר האדום
34	31	2,669	רבקה זיו
27	25	2,642	סנט ג'וזף
40	29	2,349	המשפחה הקדושה
31	24	2,325	הצרפתי
40	33	1,829	EMMS נצרת
6	4	684	יוספטל
19	15	669	אל מקאסד
0	0	529	אל קודס
2,355	2,006	180,639	סך הכל

3 בהגדרתו בביטוח לאומי, משקלו עד 1,750 גרם, והוא אושפז ארבעה ימים לפחות במחלקה לטיפול נמרץ יילודים.

גמלה לשמירת הריון

ב-2023 שולמו 14,712 גמלאות לשמירת הריון – עלייה של 2.7% לעומת 2022 לאחר עלייה חדה של כ-25% ב-2022 וירידות בשנתיים שקדמו לה (לוח 4). מאחר שגמלה זו משולמת לנשים עובדות, נראה שהסיבה העיקרית לגידול היא התאוששות שוק התעסוקה ממשבר הקורונה. למעשה, מספרן של המקבלות בשנים 2023-2022 היה גבוה ממספרן ב-2019, טרום המגיפה.

לוח 4: נשים שקיבלו גמלה לשמירת הריון, 2019-2023

שנה	מקבלות גמלה לשמירת הריון	שינוי לעומת שנה קודמת (%)
2019	13,518	2.9
2020	11,953	-11.6
2021	11,437	-4.3
2022	14,332	25.3
2023	14,712	2.7

בדומה ל-2022, כ-81% מהמקבלות היו בנות 25-39, וכחמישית מהן צעירות יותר או מבוגרות יותר (לוח 5). הגיל הממוצע היה 31.5, והחציוני – 31.3. בסניפי ירושלים, באר שבע, רמלה, בני ברק ורחובות שולמו במצטבר 6,731 גמלאות, ובסך הכל שולמו בחמישה סניפים אלה ב-2023 כ-46% מהגמלאות לשמירת הריון, בדומה לחלקן היחסי ב-2022. חלקן של הנשים בגילי הפוריות (15-44) בסניפים אלה היה ב-2023 כ-34% מכלל הנשים בגילי הפוריות.

לוח 5: מקבלות גמלה לשמירת הריון לפי גיל, 2023

גיל	מקבלות גמלה לשמירת הריון	אחוזים מכלל המקבלות
עד 19	39	0.3
20-24	1,687	11.5
25-29	4,354	29.6
30-34	4,662	31.7
35-39	2,963	20.1
40-44	866	5.9
45-49	124	0.8
+50	17	0.1
סך הכל	14,712	100.0

ביטוח אמהות

משך התשלום הממוצע והחציוני לגמלה ב-2023 היה 96 ו-86 ימים בהתאמה בדומה ל-2022. כמעט כל הגמלאות (14,611, 99.6%) שולמו בעבור תקופה אחת, ומעטות (101, 0.4%) בעבור שתי תקופות ויותר. ההכנסה החודשית הממוצעת של מקבלת גמלה היתה 8,713 ש"ח והחציונית 7,898 ש"ח. 15.8% מן המקבלות (2,322 נשים) השתכרו יותר מהשכר החודשי הממוצע למשרת שכיר⁴ (פחות משיעורן ב-2022 – 16.5%), ו-84.2% (12,390) השתכרו בגובה השכר הממוצע או פחות ממנו, קצת פחות משיעורן ב-2022 – 83.5%. התשלום הממוצע ליום היה 238 ש"ח והחציוני – 253 ש"ח (ב-2022 226 ו-240, בהתאמה).

דמי לידה

ב-2023 קיבלו 142,522 נשים דמי לידה – עלייה של 6.0% לעומת 2022. העלייה במספר המקבלות דמי לידה היא ביטוי להתאוששות שוק העבודה בעקבות תום משבר הקורונה והחזרה של נשים לעבודה. כך, מספר המקבלות דמי לידה בהשוואה למספר המקבלות מענק לידה עלה ב-2023 ל-79.3% בהשוואה ל-74.1% ב-2022 (לוח 1).

גילן הממוצע 31.1 והחציוני – 31.0 (ב-2022 – 31.3 ו-31.2, בהתאמה); 14.8% היו בנות 25 או פחות ו-25.2% בנות 35 ויותר (לוח 7). 89.4% מהן היו שכירות, 4.1% היו שכירות ועצמאיות ו-6.4% עצמאיות (התפלגות דומה ל-2022). כ-97.3% היו זכאיות לתשלום למלוא התקופה (15 שבועות) והשאר לתקופה חלקית (8 שבועות).

מהתפלגות דמי הלידה לפי גובה התשלום כאחוז מהשכר החודשי הממוצע לשכיר עולה כי 29.7% מהנשים קיבלו ב-2023 סכום ליום שאינו עולה על מחצית השכר החודשי הממוצע לעומת 27.3% ב-2022, ו-28.2% קיבלו סכום הגבוה מהשכר החודשי לעומת 29.0% ב-2022 (לוח 6). בדומה לגמלה לשמירת הריון, גם גמלה זו משולמת לנשים עובדות, וייתכן שהירידה ברמת השכר בהשוואה לשכר הממוצע קשורה להתאוששות בשוק התעסוקה לאחר משבר הקורונה שבאה לידי ביטוי בחזרת נשים בשכר נמוך יותר לעבודה.

מאחר שגובה דמי הלידה הוא השכר שלפני הלידה (עד פי חמישה הסכום הבסיסי – 48,065 ש"ח ב-2023), ההתפלגות לפי גובה התשלום מייצגת את התפלגות השכר של נשים אלה. ב-2023 היה שכרן הממוצע (בקירוב, בשל התקרה לדמי לידה) 10,777 ש"ח לחודש, שהם 86.2% מהשכר החודשי הממוצע למשרת שכיר – ירידה מ-88.6% ב-2022. הירידה עשויה להיות מוסברת כאמור בהשפעת ההתאוששות ממשבר הקורונה על הנשים (בעיקר אלו בשכר נמוך יותר) בשוק התעסוקה. הסכום הממוצע ליום ב-2023 היה 359 ש"ח לעומת 348 ש"ח ב-2022 (במחירי 2023). דמי הלידה משתנים על-פי מאפייני דמוגרפיה: הסכום גדל ככל שגיל האישה עולה (לוח 7), והתשלומים לתושבות מרכז הארץ גבוהים מהתשלומים לתושבות הפריפריה. בסניף תל אביב שכרן היחסי הוא הגבוה ביותר – כמעט פי 1.5 מהשכר הממוצע (לוח 8).

לוח 6: מקבלות דמי לידה לפי התשלום ליום כאחוז מהשכר הממוצע לשכר ליום* (מספרים מוחלטים ואחוזים). 2019-2023

שנה	סך הכל (מספרים מוחלטים)	עד 1/4 השכר הממוצע (%)	1/2-1/4 השכר הממוצע (%)	3/4-1/2 השכר הממוצע (%)	3/4 עד מלוא השכר הממוצע (%)	יותר מהשכר הממוצע (%)
2019	132,400	4.6	19.7	27.0	19.3	29.4
2020	132,262	6.0	23.2	26.7	18.4	25.8
2021	138,727	5.6	23.1	26.4	18.6	26.3
2022	134,421	5.8	21.4	25.1	18.6	29.0
2023	142,522	7.0	22.8	24.0	18.1	28.2

* לרבות תשלומים ששולמו למקבלות דמי לידה באותה שנה ובשנה העוקבת, ללא הפרשים ששולמו בתקופות מאוחרות יותר, פרט ל-2023 – תשלומים ששולמו ב-2023 ובינואר 2024.

לוח 7: דמי לידה לפי גיל – ממוצעים וכאחוז מהשכר הממוצע לשכיר ליום*, 2023

גיל	מספר מקבלות דמי הלידה	תשלום ממוצע ליום (ש"ח)	כאחוז מהשכר הממוצע לשכיר ליום
עד 24	21,108	229	55.0
25-29	40,221	306	73.5
30-34	45,281	402	96.5
35-39	27,425	437	104.9
+40	8,487	451	108.3
כלל מקבלות דמי הלידה	142,522	359	86.2

* ב-2023 – 417 ש"ח ליום.

לוח 8: דמי לידה לפי סניף – ממוצעים וכאחוז מהשכר הממוצע לשכיר ליום*, 2023

סניף	מספר מקבלות דמי הלידה	תשלום ממוצע ליום (ש"ח)	כאחוז מהשכר הממוצע לשכיר ליום
תל אביב	5,655	628	522
רמת גן	4,100	539	442
כפר סבא	5,400	520	416
ראשון לציון	2,952	426	361
פתח תקוה	8,161	414	348
חולון	2,275	382	333
רחובות	7,683	374	318
נתניה	5,403	374	311
בת ים (יפו)	2,378	370	300
חיפה	4,418	364	295
קריות	2,772	358	312
ירושלים	21,724	336	286
אשקלון	3,262	334	294
רמלה	14,323	328	273
חדרה	6,586	327	273
בני ברק	9,164	326	277
אשדוד	3,767	324	283
עפולה	3,464	322	275
נהריה	3,389	309	261
באר שבע	11,946	299	260
כרמיאל	1,580	288	229
טבריה	4,668	283	240
נצרת	5,448	247	205
ירושלים צפון	2,004	222	199
סך הכל	142,522	359	294

* ב-2023 – 417 ש"ח ליום.

דמי לידה לגברים

ב-2023 קיבלו 1,597 גברים דמי לידה – ירידה של 1.8% לעומת 2022. העלייה במספר המקבלים נבלמה בשנים האחרונות: ב-2016 682 גברים, ב-2017 – 1,032, ב-2018 – 1,512, ב-2019 – 1,769, ב-2020 – 1,553, ב-2021 – 1,404, ב-2022 – 1,626 וב-2023 – 1,597. הגידול ב-2017 וב-2018 הוא בעיקר תוצאה של קיצור פרק הזמן המינימלי לחופשה הניתן לאב על חשבון מכסת חופשת

הלידה של האם, מ-21 ימים ל-7 ימים, והאפשרות לשהות בחופשה במקביל לה. ייתכן שאחת הסיבות לירידה בשנים 2020-2021 היתה השינויים בתעסוקה בעקבות משבר הקורונה.

רוב הגברים ב-2023 (1,224) קיבלו דמי לידה במקום חלק מחופשת הלידה של בנות זוגן (מיעוטם היו הורים במשפחות חד-מיניות או הורים מאמצים) – עלייה של 13.9% לעומת 2021 (1,178). 32.1% בהם (393) קיבלו דמי לידה במקביל לבת הזוג, כלומר שהו בחופשה במקביל לבת הזוג לפחות חלק מהזמן. 320 גברים שהו בחופשה של שבעה ימים – 307 מהם עם האישה ו-13 במקומה. בסך הכל שהו בחופשה שנמשכה פחות מ-21 ימים 31.3% מהגברים שקיבלו דמי לידה בעקבות בנות זוגם (383 גברים).

כמחצית מן הנשים שקיבלו דמי לידה השתייכו לסניפים ירושלים (15.2%), רמלה (10.0%), באר שבע (8.4%), בני ברק (6.4%), פתח תקוה (5.7%) ורחובות (5.4%). בקרב הגברים שקיבלו דמי לידה, קצת יותר ממחצית השתייכו לסניפים ירושלים (11.1%), תל אביב (11.0%), רמלה (8.3%), רמת גן (6.5%), רחובות (6.4%), פתח תקוה (6.2%) ובאר שבע (6.1%). היחס בין מספר הנשים למספר הגברים שקיבלו דמי לידה בכלל הארץ היה 89 ל-1 (בהשוואה ל-83 ל-1 ב-2022), אך ניכרו הבדלים גדולים בין הסניפים: כך למשל, בתל אביב, וברמת גן היחס היה 1 ל-32 ו-1 ל-39, בהתאמה, לעומת ירושלים צפון ובני ברק – 1 ל-668 ו-1 ל-573, בהתאמה.

הגיל הממוצע של כלל הגברים שקיבלו דמי לידה היה 36.0 – גבוה מגילן הממוצע של כלל הנשים – 31.1. 44.2% בהם היו בני 25-34 לעומת 60.0% מן הנשים. רק 2.1% מהגברים היו בני 25 ופחות לעומת 14.8% מהנשים, ו-53.7% היו בני 35 ויותר לעומת 25.2% מהנשים (לוח 9). 77.3% מן הגברים שקיבלו דמי לידה השתכרו יותר מהשכר הממוצע למשרת שכיר (ב-2022 – 70.8%), לעומת 28.2% מהנשים.

לוח 9: מקבלי דמי לידה (נשים וגברים) לפי גיל (אחוזים), 2023

גיל	נשים (n=142,522)	גברים (n=1,597)
עד 24	14.8	2.1
29-25	28.2	11.8
34-30	31.8	32.4
39-35	19.2	31.6
40 או יותר	6.0	22.1
סך הכל	100.0	100.0
גיל ממוצע (שנים)	31.1	36.0

ביטוח אמהות

דמי הלידה הממוצעים ליום לגבר היו גבוהים ב-2023 פי 2.1 משל הנשים – 744 ש"ח לעומת 359 ש"ח, והחופשה הממוצעת ארכה 53.8 ימים לעומת 103.6 ימים בממוצע לאישה. לכן התשלום הממוצע לגברים היה 39,367 ש"ח לעומת 37,403 ש"ח בממוצע לנשים⁵.

גילם הממוצע של הגברים שחלקו את חופשת הלידה עם בנות זוגם היה גבוה מזה של הנשים – 34.8 לעומת 32.4. דמי הלידה הממוצעים ליום היו 749 ש"ח לעומת 282 ש"ח בהתאמה – פי 2.7 יותר מן הנשים. תשלום ליום הגבוה מהשכר הממוצע קיבלו 79.2% מהגברים לעומת 16.4% מן הנשים (לוח 10). משך החופשה שלהם היה 40.8 ימים בממוצע לעומת 68.9 של הנשים⁶.

לוח 10: גובה דמי הלידה ליום כחלק מהשכר הממוצע למשרת שכיר בקרב גברים ונשים שחלקו חופשת לידה (אחוזים), 2023

דמי לידה ליום כחלק משכר הממוצע	נשים (n=1,224)	גברים (n=1,224)
עד רבע השכר הממוצע	20.8	0.2
יותר מרבע ועד מחצית השכר הממוצע	32.9	1.5
יותר מ-3/4 מהשכר הממוצע	19.0	6.7
יותר מ-3/4 מהשכר הממוצע ועד השכר הממוצע	10.8	12.4
יותר מהשכר הממוצע ועד פעמיים השכר הממוצע	10.9	44.7
יותר מפעמיים ועד שלוש פעמים השכר הממוצע	3.5	20.3
יותר משלוש פעמים השכר הממוצע	2.0	14.1
סך הכל	100.0	100.0

היקף התשלומים

התשלומים בענף אמהות עלו ב-2023 ב-3.9% במחירים קבועים לעומת 2022 (בהשוואה לעלייה של 1.3% בין 2021 ל-2022). הסיבה לעלייה היא העליות בשכרן של הנשים, הגידול במספר הנשים המקבלות דמי לידה והגידול במספר המקבלות גמלה לשמירת הריון – כל אלה הושפעו גם מהתאוששות שוק העבודה לאחר משבר הקורונה, לצד עדכון מענקי אשפוז ותוספות לפג. שיעור התשלומים לדמי לידה בכלל התשלומים בענף היה 57.3%, גבוה משיעורם ב-2022 – 56.2% (לוח 11).

5 הנתונים בפסקה זו נוגעים לכל הגברים שקיבלו דמי לידה, לרבות גברים במשפחות חד-מיניות.
6 הממוצע המשותף גבוה מ-105 ימים, משום שבלידות מרובות עוברים חופשת הלידה ארוכה יותר.

שיעורם של תשלומי הענף בכלל תשלומי הביטוח הלאומי ירד בין שתי השנים מ-7.9% ל-7.1% – תוצאה של גידול בהוצאה בענפי מילואים, נפגעי איבה ואבטלה בשל מלחמת חרבות ברזל וגידול בהוצאה בענפים נוספים: נכות כללית, אזרח ותיק ושאיירים וסיעוד. ב-2019, לפני התפרצות מגפת הקורונה, היה שיעור תשלומי ענף אמהות בכלל תשלומי הביטוח הלאומי 8.6%.

לוח 11: תשלומים לגמלאות אימהות (מיליוני ש"ח, מהירי 2023). 2019-2023

שנה	סך הכל	מענק אשפוז	מענק לידה	דמי לידה	שמירת הריון	תשלומים אחרים*
2019	8,860.6	3,461.4	233.1	4,801.0	314.8	50.3
2020	8,854.1	3,383.3	224.9	4,885.9	304.4	55.5
2021	9,232.0	3,645.5	225.2	5,019.3	283.3	58.8
2022	9,348.5	3,504.1	222.1	5,258.4	308.9	54.9
2023	9,712.2	3,547.9	224.1	5,562.2	325.6	52.4

* תשלומים לפי חוק הביטוח הלאומי: הסעת יולדות ובדיקות מי שפיר; תשלומים לפי חוקים אחרים: דמי לידה למשוחררות צה"ל ומענק לידת לידה רב עוברית.